

Journal of Research in Educational Systems

Volume 20, Issue 72, 2026
Pp. 97-112

Print ISSN: 2383-1324
Online ISSN: 2783-2341

Homepage: www.jiera.ir

Article Info:

Article Type:
Research Article

Article history:
Received November 23, 2025
Received in revised form
February 27, 2026
Accepted March 12, 2026
Published Online March 27,
2026

Keywords:
Elementary school teachers,
Professional status,
Educational authority,
Professional development,
Qualitative study

Elementary School Teachers' Experiences of Professional Status Erosion and Strategies to Enhance Educational Authority: A Qualitative Study

Masoumeh Zibaeinejad¹, Marziyeh Madanifar², Hamideh
Haditabar³✉ and Fatemeh Ardestani⁴

1. Department of Psychology and Counselling, Farhangian University, P.O. Box 14665-889, Tehran, Iran. E-mail: masomehzibae@cfu.ac.ir
2. Department of Counseling, Department of Psychology and Counselling, Farhangian University, P.O. Box 14665-889, Tehran, Iran. E-mail: m_madanifar@atu.ac.ir
3. *Corresponding author*, Department of Knowledge and Information Science, Faculty of Management, University of Tehran, Tehran, Iran. E-mail: h.haditabar@cfu.ac.ir
4. Master's Student in Career Counseling, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Allameh Tabatabaie University, Tehran, Iran. E-mail: ardestanifateme08@gmail.com

ABSTRACT

Objective: The declining of teachers' professional status is a fundamental challenge in educational systems, with serious consequences for the quality of teaching-learning processes and teachers' educational authority. This study aimed to represent the lived experiences of primary school teachers regarding the weakening of their professional status and to explain their proposed strategies for enhancing educational authority.

Method: This qualitative study adopted an interpretive phenomenological approach. Participants included 12 primary school teachers from different cities, selected through purposive sampling with maximum variation. Data were collected through semi-structured interviews and analyzed using directed thematic analysis based on Hsieh and Shannon's (2005) approach.

Results: The results indicated that the weakening of teachers' professional status is a multidimensional phenomenon shaped by organizational, cultural, and professional factors. Major themes included institutional distrust, psychological and physical pressures, a culture of silence, customer-oriented schools, restricted innovation, and managerial interference in teaching, all of which undermined teachers' status and authority. Proposed strategies included restoring respect for teachers, strengthening professional autonomy, enabling innovation, creating safe spaces for dialogue, and enhancing organizational trust. The findings suggest that improving teachers' professional status and educational authority requires revising school governance policies, reforming managerial discourse, and providing structural support for teachers' professional development.

Conclusions: Overall, the study shows that the professional status of primary school teachers is influenced not only by organizational conditions and school management but also by cultural and social factors; therefore, rebuilding this status requires simultaneous attention to all these levels.

Cite this article: BaZibaeinejad, M., Madanifar, M., Haditabar, H., & Ardestani, F. (2026). Elementary School Teachers' Experiences of Professional Status Erosion and Strategies to Enhance Educational Authority: A Qualitative Study. *Journal of Research in Educational Systems*, 20(72), 97-112. <https://doi.org/10.22034/jiera.2026.568225.3429>

© The Author(s)

Publisher: Iranian Educational Research Association

Introduction

The declining professional status of teachers has increasingly become a focal point of educational discourse worldwide, raising concerns regarding its potential consequences for teaching quality, learner outcomes, and the overall social legitimacy of schooling systems. Elementary teachers—who shape foundational learning, developmental trajectories, and early academic identities—are particularly vulnerable to the repercussions of diminished professional standing. In Iran, as in many educational contexts globally, teachers report growing institutional distrust, managerial overregulation, restricted autonomy, and increasing sociocultural devaluation of their professional role. These dynamics bear profound implications not only for teachers' well-being but also for instructional authority, pedagogical innovation, and the moral environment of classrooms.

The present study is situated within this broader landscape of international concern about teacher professionalism, teacher identity, and the structural conditions under which teaching occurs. Prior research has highlighted the multifaceted nature of teacher status, linking it to symbolic capital (Bourdieu), professional autonomy (Day & Sachs, 2002), institutional trust (Hoy & Tschannen-Moran), and working conditions (Kraft & Lyon, 2024). However, despite an expanding literature on teacher professionalism, little research has captured the lived experience of elementary teachers in Iran regarding the erosion of their professional dignity and its practical consequences for instructional authority. Existing studies have tended to prioritize quantitative indicators or policy-level analyses, leaving a gap in phenomenological accounts that illuminate teachers' subjective experiences and meaning-making processes.

Thus, this study aims to address this gap by exploring how elementary teachers make sense of the weakening of their professional standing and what strategies they propose for restoring instructional authority within their local contexts. The study adopts an interpretive phenomenological approach to capture nuanced, context-bound, and experience-near insights.

This framing situates the research within broader debates around teacher identity, institutional power dynamics, professional autonomy, managerialism in education, and the sociocultural narratives that shape public perceptions of teachers.

In reviewing prior literature, several issues emerge: (1) structural reforms in education often reduce teacher autonomy and increase managerial oversight, contributing to a sense of de-professionalization; (2) social discourses about teaching—particularly in contexts with economic pressures or neoliberal educational reforms—tend to emphasize accountability over professional expertise; (3) organizational cultures marked by distrust or authoritarian management undermine teachers' sense of agency; and (4) emotional labor, stress, and symbolic erosion of teacher identity are frequently cited as outcomes of these shifts. Yet, the ways in which teachers reconstruct meaning within such environments remain underexplored.

The interpretive phenomenological design used herein is well-suited to the study's objectives, as it prioritizes insider perspectives, meaning-making processes, and contextual understanding. This approach is embedded in constructivist and interpretivist epistemologies, which view reality as socially constructed and stress the importance of understanding human experiences from the participants' viewpoints. Such an approach is essential when investigating professional dignity, authority, and identity—concepts that are inherently subjective, relational, and socially mediated.

Method

This study employed a qualitative research design grounded in interpretive phenomenological analysis (IPA). IPA is particularly appropriate when the research aims to explore participants' lived experiences, subjective interpretations, and sense-making processes. It is characterized by a dual hermeneutic stance wherein participants interpret their experiences, and the researcher, in turn, interprets these interpretations. This methodology aligns with the study's aim of uncovering the deep experiential layers

underpinning teachers' perceptions of diminished professional status.

Twelve elementary teachers from several cities in Iran participated in the study. The sample size was consistent with IPA guidelines, which emphasize depth over breadth and typically recommend small, homogeneous samples that allow for rich, detailed analysis. The participants were selected through purposive sampling with maximum variation to capture diverse experiences across gender, years of teaching experience, school contexts, and socioeconomic settings. All participants voluntarily agreed to take part in the study and provided informed consent. Ethical protocols—including confidentiality, anonymity, and the right to withdraw—were fully observed. The study received approval from the relevant institutional review board.

Data were collected through semi-structured, in-depth interviews, each lasting 45–75 minutes. Interviews were conducted either face-to-face or online, depending on participant preference and logistical feasibility. The interview protocol focused on teachers' experiences of professional status, episodes that exemplified perceived erosion of this status, interactions with administrators and parents, classroom authority challenges, and strategies they believed could restore professional dignity and instructional authority.

Data were analyzed through directed content analysis following the framework of Hsieh and Shannon (2005). This approach allows the integration of existing theoretical constructs with inductively emerging themes. Coding proceeded through three stages: (1) open coding to identify initial meaning units; (2) axial coding to link categories and subthemes; and (3) selective coding to integrate findings into overarching thematic structures. The process was iterative, with continuous movement between transcripts, codes, and emerging conceptual interpretations. To ensure rigor, the analysis included peer review, member checking with participants, and maintenance of an audit trail documenting analytic decisions.

Sampling Procedures

Participants were approached through professional networks, online teacher communities, and school administrators who facilitated contact. Approximately 60% of those approached agreed to participate. Self-selection occurred naturally, as teachers who felt strongly about professional status issues were more inclined to volunteer. Data collection occurred over a three-month period across urban and semi-urban schools. No monetary compensation was provided; instead, participation was entirely voluntary and based on professional interest. Ethical commitments were addressed through consent forms, secure data storage, and adherence to confidentiality protocols.

Sample Size, Power, and Precision

As a qualitative phenomenological study, statistical power analysis was not relevant. Instead, adequacy was evaluated based on thematic saturation and interpretative depth. While the intended sample size was 10–15 teachers, the final size of 12 allowed for saturation across major themes while still enabling detailed interpretive analysis.

Results

Analysis revealed two overarching thematic domains. First, teachers experienced a profound erosion of professional status driven by institutional distrust, managerial interference, excessive bureaucratic oversight, psychological and physical pressures, and a pervasive culture of silence. Teachers described feeling marginalized, undervalued, and constrained in their pedagogical creativity. They attributed these experiences to hierarchical school structures, shifting parent expectations under customer-oriented educational models, and broader sociocultural narratives diminishing respect for teachers.

Second, teachers articulated strategies for restoring professional dignity and instructional authority. These included enhancing professional autonomy, increasing collaborative dialogue, fostering institutional trust, reducing managerial micromanagement, supporting pedagogical innovation, and strengthening public

recognition of teachers' societal contributions. Teachers emphasized that authority is relational and depends heavily on the school's cultural climate, community perceptions, and institutional support.

Conclusions

The study demonstrates that the weakening of elementary teachers' professional status is not merely a psychological perception but a structural reality shaped by organizational, cultural, and societal forces. The findings highlight the need for systemic reforms in school governance, professional development, and managerial discourse. Theoretically, the study contributes to frameworks of teacher identity, symbolic capital, and professionalism. Practically, it underscores

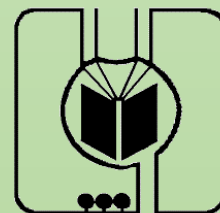
the urgency of strengthening institutional trust, restoring teacher autonomy, and fostering cultures that value teachers' expertise. The insights generated here can inform policy design, leadership training, and teacher education curricula, offering pathways to rebuild professional dignity and instructional authority in ways that support both teachers and learners.

Acknowledgements

The authors would like to thank all participants in the present study.

Conflict of Interest

The authors declare no conflict of interest.

پژوهش در

نظام‌های آموزشی

دوره ۲۰، شماره ۷۲، ۱۴۰۵
ص ۹۷-۱۱۲

شاپا (چاپی): ۱۳۲۴-۲۳۸۳

شاپا (الکترونیکی): ۲۳۴۱-۲۷۸۳

Homepage: www.jiera.ir

درباره مقاله

نوع مقاله:

مقاله پژوهشی

تاریخچه مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۹/۰۲

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۱۲/۰۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۱۲/۲۱

تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۰۱/۰۷

واژه‌های کلیدی:

معلمان دوره ابتدایی،
منزلت حرفه‌ای،
اقتدار آموزشی،
ارتقای حرفه‌ای،
مطالعه کیفی

بازنمایی تجربه معلمان دوره ابتدایی از تضعیف منزلت حرفه‌ای و راهکارهای ارتقای اقتدار آموزشی: یک مطالعه کیفی

معصومه زیبایی نژاد^۱، مرضیه مدنی فر^۲، و حمیده هادی تبار^۳ و فاطمه اردستانی^۴

۱. گروه آموزش روان‌شناسی و مشاوره، دانشگاه فرهنگیان، صندوق پستی ۸۸۹-۱۴۶۶۵، تهران، ایران. رایانامه:

masomehzbabae@cfu.ac.ir

۲. گروه مشاوره، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران. رایانامه:

m_madanifar@atu.ac.ir

۳. نویسنده مسئول، گروه آموزش روان‌شناسی و مشاوره، دانشگاه فرهنگیان، صندوق پستی ۸۸۹-۱۴۶۶۵، تهران، ایران. رایانامه:

h.haditabar@cfu.ac.ir

۴. دانشجوی کارشناسی ارشد مشاوره شغلی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران. رایانامه:

ardestanifateme08@gmail.com

چکیده

هدف: تضعیف منزلت حرفه‌ای معلمان از چالش‌های اساسی نظام آموزشی است که پیامدهای مهمی برای کیفیت یاددهی-یادگیری و اقتدار آموزشی آنان دارد. هدف این پژوهش، بازنمایی تجربه زیسته معلمان دوره ابتدایی از فرایند تضعیف منزلت حرفه‌ای و تبیین راهکارهای پیشنهادی آنان برای ارتقای اقتدار آموزشی بود.

روش: پژوهش حاضر با رویکرد کیفی و روش پدیدارشناسی تفسیری انجام شد. مشارکت‌کنندگان شامل ۱۲ معلم دوره ابتدایی از شهرهای مختلف بودند که به‌صورت هدفمند و با تنوع حداکثری انتخاب شدند. داده‌ها از طریق مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته گردآوری و با روش تحلیل مضمون جهت‌دار به شیوه Hsieh و Shannon (2005) تحلیل شدند.

یافته‌ها: نتایج نشان داد تضعیف منزلت حرفه‌ای معلمان پدیده‌ای چندبعدی است که در بستر عوامل سازمانی، فرهنگی و حرفه‌ای شکل می‌گیرد. مضمون‌هایی مانند بی‌اعتمادی نهادی، فشارهای روانی و جسمی، فرهنگ سکوت، مشتری‌محوری مدارس، محدودشدن نوآوری و دخالت مدیریتی در تدریس از عوامل اصلی تضعیف جایگاه و اقتدار معلمان بودند. همچنین راهکارهایی چون بازگرداندن حرمت معلم، تقویت استقلال حرفه‌ای، فراهم‌سازی امکان نوآوری، ایجاد فضای امن برای گفت‌وگو و افزایش اعتماد سازمانی استخراج شد. یافته‌ها نشان می‌دهد ارتقای منزلت و اقتدار آموزشی معلمان مستلزم بازنگری در سیاست‌های مدرسه‌داری، اصلاح گفتمان مدیریتی و حمایت ساختاری از توسعه حرفه‌ای معلمان است.

نتیجه‌گیری: به‌طور کلی، منزلت حرفه‌ای معلمان دوره ابتدایی نه‌تنها تحت تأثیر شرایط سازمانی و مدیریت مدرسه است، بلکه از عوامل فرهنگی و اجتماعی نیز تأثیر می‌پذیرد؛ از این‌رو، بازسازی آن نیازمند توجه هم‌زمان به این سطوح است.

استناد به این مقاله: زیبایی نژاد، م.، مدنی فر، م.، هادی تبار، ح.، و اردستانی، ف. (۱۴۰۵). بازنمایی تجربه معلمان دوره ابتدایی از تضعیف منزلت حرفه‌ای و راهکارهای ارتقای اقتدار آموزشی: یک مطالعه کیفی. پژوهش در نظام‌های آموزشی، ۲۰(۷۲)، ۹۷-۱۱۲.

<https://doi.org/10.22034/jiera.2026.568225.3429>

ناشر: انجمن پژوهش‌های آموزشی ایران

© نویسندگان

مقدمه

آموزش و پرورش در هر جامعه‌ای نقشی کلیدی در رشد فردی و اجتماعی دارد و با پرورش نیروی کار ماهر و نیروی انسانی سالم و کارآمد، رشد اقتصادی را تسهیل می‌کند. همچنین، آموزش به ترویج برابری، کاهش فقر، ارتقای انسجام اجتماعی و مشارکت آگاهانه در فرایندهای رشد فرهنگی و اجتماعی کمک می‌کند. باکیفیت بودن آموزش، ابزاری مهم برای پویایی اجتماعی و کاهش نابرابری است و پایه‌ای برای توسعه پایدار و ایجاد جوامع عادلانه‌تر فراهم می‌آورد (Aarti Rani, 2025; Ali, 2024; Niazi, 2025). در نظام آموزشی ایران، حرفه معلمی به‌ویژه در دوره ابتدایی، به‌عنوان یکی از حساس‌ترین و تأثیرگذارترین مشاغل اجتماعی توصیف شده است (سلطانی نژاد و سالاری چینه، ۱۴۰۲). معلمان دوره ابتدایی، به‌عنوان نخستین و تأثیرگذارترین حلقه در نظام آموزشی، نه تنها انتقال‌دهنده دانش اولیه‌اند، بلکه در پرورش مهارت‌های اجتماعی، اخلاقی و یادگیری مادام‌العمر دانش‌آموزان نقشی محوری دارند. کیفیت معلمان این دوره، تأثیر مستقیم بر نتایج آموزشی دارد و تعهد و تلاش آنان پایه‌ای برای توسعه مهارت‌های فکری دانش‌آموزان و ایجاد آموزش مؤثر و پایدار به حساب می‌آید (Akim & Effiong, 2025; Rosyid et al., 2025; Wahira & Hamid, 2024). چنانچه منزلت و جایگاه حرفه‌ای این معلمان دچار تضعیف شود، کل ساختار تربیتی و آموزشی تحت تأثیر قرار می‌گیرد؛ زیرا انگیزه، تعهد و توانمندی معلمان ارتباطی مستقیم با احترام و اعتبار اجتماعی آن‌ها دارد. مطالعات متعدد نشان داده‌اند که کیفیت زندگی و منزلت اجتماعی معلمان شاخصی مهم برای سلامت و پایداری نظام آموزشی است (رهگذر و دیگران، ۱۴۰۳؛ مردانی و میرطاووسی، ۱۴۰۴؛ حدادی و دیگران، ۱۴۰۱).

با این حال، پژوهش‌های متعدد در سال‌های اخیر از کاهش محسوس منزلت اجتماعی و حرفه‌ای معلمان در ایران خبر می‌دهند. در مطالعه‌ای با عنوان واکاوی معنایی نقش توسعه حرفه‌ای در منزلت اجتماعی معلمان، نشان داده شده است که معلمان در عرصه‌های اقتصادی، فرهنگی، سازمانی و حرفه‌ای دچار نارضایتی هستند؛ عواملی مانند دریافتی ناچیز، ضعف در توسعه حرفه‌ای، نبود امکان مشارکت در تصمیم‌گیری و نگرش عمومی به معلمی - به‌عنوان شغلی والا - از مهم‌ترین دلایل تضعیف منزلت شناخته شده‌اند (رهگذر و دیگران، ۱۴۰۳). همچنین در پژوهش دیگری، معلمان ابتدایی از فقدان اعتبار شغلی، کمبود منابع رفاهی و اجتماعی، و کاهش تعلق حرفه‌ای گل‌مند بوده‌اند (مهدیان و دیگران، ۱۳۹۷). پژوهش‌های دیگری نیز به پیامدهای منفی منزلت پایین بر انگیزه، سلامت روانی معلمان و کیفیت تدریس اشاره کرده‌اند (حسینی و دیگران، ۱۳۹۸؛ یوسفوند و دیگران، ۱۳۹۴؛ عبدی پور و دیگران، ۱۴۰۲). مهم‌تر از همه، یکی از نگران‌کننده‌ترین پیامدهای تضعیف منزلت معلمان، کاهش اقتدار آموزشی معلمان در کلاس درس و مدرسه است. این وضعیت موجب شده است که معلمان دوره ابتدایی احساس کنند اختیار و نفوذ حرفه‌ای‌شان در هدایت فرایند یادگیری به‌طور فزاینده‌ای محدود شده و نقش آنان از «مرجع تربیتی» به «مجری دستورالعمل‌ها» تنزل یافته است. اقتدار آموزشی، که شامل توانایی معلم در هدایت یادگیری، مدیریت کلاس و ایجاد اعتماد در بین دانش‌آموزان است، به‌طور مستقیم با احساس منزلت حرفه‌ای او ارتباط دارد. زمانی که یک معلم احساس کند جایگاه اجتماعی و حرفه‌ای او تضعیف شده، انگیزه‌اش برای نوآوری، خلاقیت در تدریس، تعهد حرفه‌ای و تعامل انسانی با دانش‌آموزان کاهش می‌یابد؛ این امر می‌تواند به فرسودگی شغلی، کاهش کیفیت آموزش، ضعف در مدیریت کلاس و کاهش کارآمدی یاددهی-یادگیری منجر شود (یوسفی و دیگران، ۱۴۰۴؛ ملکی، ۱۳۹۴). علاوه بر این، وجود گفت‌وگوهای اجتماعی مخرب، فقدان فرصت‌های توانمندسازی حرفه‌ای و نبود حمایت ساختاری از معلمان، از جمله موانع مهمی است که مانع تحقق اقتدار آموزشی می‌شود (محمودی و دیگران، ۱۴۰۳؛ ادیب منش، ۱۴۰۴). از این رو، شناسایی عوامل مؤثر بر تضعیف منزلت حرفه‌ای و یافتن راهکارهای عملی برای ارتقای اقتدار آموزشی، یک نیاز اساسی در حوزه آموزش ابتدایی محسوب می‌شود.

پژوهش‌های متعددی در ایران به بررسی منزلت اجتماعی معلمان پرداخته‌اند و هر یک جنبه‌ای از این پدیده را روشن کرده‌اند؛ با این حال، اغلب این مطالعات یا رویکردی توصیفی - کمی داشته‌اند یا در مطالعات کیفی‌شان کمتر به تجربه تضعیف منزلت از منظر معلمان ابتدایی توجه کرده‌اند. برای نمونه، رضایی و دیگران (۱۳۹۹) با بهره‌گیری از روش پدیدارشناسی، سه مقوله کلی شامل تعریف، بازدارندگی و ارتقای منزلت اجتماعی را استخراج کردند، اما این دسته‌بندی بیشتر ناظر بر ساختار مفهومی منزلت بود تا تجربه زیسته از «تنزل و تضعیف» آن. پژوهش مهدیان و دیگران (۱۳۹۷) نیز تجربه زیسته معلمان را واکاوی کرد و به نقش عوامل چهارگانه سازمانی، اقتصادی، اجتماعی و شخصی در نارضایتی و فرسایش منزلت رسید؛ با این حال مطالعه آنان محدود به منطقه‌ای خاص (منطقه ۱۴ تهران) و معلمان مدارس پسرانه بود و کمتر به راهبردهای قابل اتکا برای

بازسازی اقتدار آموزشی پرداخت. مطالعات کمی مانند بهرامی و دیگران (۱۳۹۹) و نویدادهم و شفیع زاده (۱۳۹۴) نیز گرچه عوامل ساختاری و فرهنگی مؤثر بر منزلت معلمان را شناسایی کردند، اما به دلیل ماهیت پیمایشی، توان تبیین پدیده پیچیده «کاهش اقتدار حرفه‌ای در سطح مدرسه» را ندارند و از لمس تجربه انسانی معلم به‌طور عمیق بازمی‌مانند.

در سال‌های اخیر، پژوهش‌هایی نیز به بررسی رابطه منزلت با متغیرهایی چون توسعه حرفه‌ای (رهگذر و دیگران، ۱۴۰۳) و غرور و اشتیاق سازمانی (رضایی، ۱۴۰۳) پرداخته‌اند؛ یافته‌های این مطالعات نشان می‌دهد که منزلت شغلی به‌طور معناداری با کیفیت محیط حرفه‌ای و حمایت سازمانی پیوند دارد. با وجود این، این تحقیقات بیشتر بر تبیین روابط بین‌متغیری متمرکز بوده و کمتر به بازنمایی عمیق تجربه معلم در مواجهه با «تضعیف منزلت» و «فروکاهش اقتدار آموزشی» پرداخته‌اند. همچنین بخش قابل توجهی از پژوهش‌های موجود، یا در مقاطع متوسطه انجام شده‌اند یا نمونه‌های ناهمگن و پراکنده داشته‌اند؛ این در حالی است که معلمان دوره ابتدایی، به‌عنوان بنیانی‌ترین سطح تعلیم‌وتربیت، بیش از سایر گروه‌ها در معرض فرسایش منزلت حرفه‌ای و اختلال در اقتدار آموزشی قرار دارند. بنابراین، خلأ مهمی در ادبیات وجود دارد: نبود یک بازنمایی کیفی، عمیق و معاصر از تجربه معلمان ابتدایی از تضعیف منزلت حرفه‌ای و راهبردهای ممکن برای بازسازی اقتدار آموزشی آن‌ها. این خلأ ضرورت انجام پژوهش حاضر را توجیه می‌کند.

منزلت اجتماعی معلمان در ادبیات نظری، مفهومی چندوجهی و مبتنی بر برداشت جمعی از ارزش، اعتبار و نقش اجتماعی این قشر است. نظریه‌های کلاسیک منزلت، از دیدگاه Weber (1978) منزلت را به‌مثابه «اعتبار اجتماعی» می‌دانند که از داوری‌های فرهنگی و هنجاری جامعه سرچشمه می‌گیرد، نه صرفاً از جایگاه اقتصادی یا شغلی. هم‌راستا با این رویکرد، Parsons (1951) نیز تأکید می‌کند که نقش‌های اجتماعی زمانی کارآمدند که جامعه برای آن‌ها اعتماد ساختاری و مشروعیت فرهنگی ایجاد کند؛ امری که برای حرفه معلمی اهمیت مضاعف دارد زیرا معلمان حاملان نمادین ارزش‌های اجتماعی‌اند. نظریه سرمایه فرهنگی Bourdieu (1989) نیز تبیین می‌کند که منزلت حرفه‌ای معلمان نه فقط از طریق درآمد یا ساختار سازمانی، بلکه از طریق «اعتبار نمادین»، «سرمایه فرهنگی مدرسه» و نحوه ادراک جامعه نسبت به کارکرد آموزشی شکل می‌گیرد. این چهارچوب‌ها نشان می‌دهد که منزلت معلم، برابند مجموعه‌ای از عوامل فرهنگی، ساختاری، اقتصادی و گفتمانی است.

اقتدار آموزشی، به‌عنوان مؤلفه مکمل منزلت اجتماعی، در ادبیات نظری به دو شکل عمده تعریف شده است: اقتدار حرفه‌ای و اقتدار اخلاقی. در نظریه اقتدار و بر، اقتدار مشروع زمانی شکل می‌گیرد که نقش صاحب اقتدار از سوی مخاطبان پذیرفته شود. در مورد معلمان، این پذیرش از طریق سه منبع تأمین می‌شود: شایستگی حرفه‌ای^۱، مشروعیت اخلاقی^۲، و اعتماد نهادی^۳. رویکردهای جدید تعلیم‌وتربیت نیز اقتدار را امری «تعامل‌محور» می‌دانند؛ مانند نظریه اقتدار رابطه‌ای Wubbels و Brekelmans (2005) که تأکید می‌کند اقتدار مؤثر در کلاس درس زمانی شکل می‌گیرد که رابطه معلم و دانش‌آموز مبتنی بر احترام، ثبات رفتاری و پیش‌بینی‌پذیری باشد. بنابراین، ضعف منزلت اجتماعی معلمان در سطح جامعه، می‌تواند به کاهش مشروعیت حرفه‌ای آن‌ها و در نتیجه تضعیف اقتدار آموزشی در سطح کلاس درس منجر شود.

در دهه اخیر، ادبیات نظری به سمت بررسی پدیده فرسایش منزلت حرفه‌ای^۴ و پیامدهای آن حرکت کرده است. نظریه «فرسایش نقش» Ashforth (2001) نشان می‌دهد که کاهش حمایت اجتماعی و نهادی از یک نقش حرفه‌ای، در نهایت به تضعیف هویت شغلی و کاهش کارآمدی نقش منجر می‌شود. همچنین، مطالعات مبتنی بر روان‌شناسی سازمانی نشان می‌دهد که منزلت اجتماعی نه‌تنها یک برساخت بیرونی، بلکه بخشی از هویت حرفه‌ای و «خودپنداره شغلی» معلم است؛ بنابراین، هرگونه تهدید به منزلت، مستقیماً اقتدار آموزشی و رضایت شغلی را تحت‌تأثیر قرار می‌دهد. علاوه بر این، نظریه‌های جامعه‌شناسی آموزش (به‌ویژه دیدگاه Apple (1995) درباره سیاست‌زدایی منزلت معلمان) بر این نکته تأکید دارند که گفتمان‌های مسلط، نابرابری ساختاری و کاهش سرمایه اجتماعی مدارس، همگی در فرسایش منزلت معلمان نقش دارند. این سازوکارهای نظری نشان می‌دهد که بازسازی منزلت اجتماعی و اقتدار آموزشی معلمان تنها از طریق بهبود عوامل بیرونی ممکن نیست، بلکه نیازمند تقویت تجربه زیسته، احیای هویت حرفه‌ای و بازتعریف رابطه معلم با نظام آموزشی و جامعه است؛ خلأیی که پژوهش حاضر به‌دنبال پرداختن به آن است. با این وجود، مرور ادبیات پژوهشی این حوزه بیانگر آن است که غالب پژوهش‌های انجام شده با رویکرد کمی به موضوع منزلت حرفه‌ای معلمان نگاه کرده‌اند (حسینی و دیگران، ۱۳۹۸؛ گرامی و فیروزجانی، ۱۳۹۳)، عوامل اجتماعی-اقتصادی را به‌عنوان شاخص‌های منزلت اجتماعی مورد بررسی قرار داده‌اند (طیبی نیا، ۱۳۹۴؛ بهرامی و دیگران، ۱۳۹۹) و یا اینکه تجارب معلمان سایر مقاطع را مورد بررسی قرار داده‌اند که ممکن است

1. expert authority
2. moral authority
3. institutional authority
4. professional devaluation

پویایی‌های موجود در مقطع ابتدایی را پوشش نداده باشد (مه‌دیان و دیگران، ۱۳۹۷؛ رضایی و دیگران، ۱۳۹۹). بنابراین کمتر مطالعه‌ای به تجربه زیسته خود معلمان ابتدایی از این فرایند تضعیف و به‌ویژه راهکارهای بومی و عملی پیشنهادی آنان برای بازیابی اقتدار آموزشی توجه نشان داده است. این خلأ پژوهشی در شرایطی محسوس‌تر می‌شود که سیاست‌گذاری‌های کلان آموزشی بدون در نظر گرفتن صدای واقعی معلمان تدوین می‌شوند و در نتیجه اثربخشی لازم را ندارند. از اینرو پژوهش حاضر درصدد پاسخگویی به این سؤال است که معلمان دوره ابتدایی چگونه تجربه تضعیف منزلت حرفه‌ای خود را بازنمایی می‌کنند و چه راهکارهایی را برای ارتقای اقتدار آموزشی خود پیشنهاد می‌دهند؟

روش

روش پژوهش کیفی بود و با رویکرد تحلیل محتوای کیفی جهت‌دار^۱ انجام شد. جامعه پژوهش را معلمان زن شاغل در مدارس ابتدایی دخترانه شهرستان ورامین تشکیل دادند که حداقل یک سال سابقه تدریس داشتند. نمونه‌گیری به‌صورت هدفمند و با حداکثر تنوع (از نظر سن، سابقه خدمت، مقطع تدریس و نوع مدرسه دولتی/غیردولتی) انجام گرفت و تا رسیدن به اشباع نظری داده‌ها ادامه یافت؛ به‌گونه‌ای که پس از انجام ۱۸ مصاحبه عمیق نیمه‌ساختاریافته، اطلاعات جدیدی حاصل نشد و اشباع نظری تأیید شد. معیارهای ورود شامل تمایل داوطلبانه به مشارکت، توانایی بیان تجربیات شخصی مرتبط با تضعیف منزلت حرفه‌ای و اقتدار آموزشی، و شاغل بودن در سال تحصیلی جاری بود.

در این پژوهش، مجموعاً ۱۵ نفر از معلمان دوره ابتدایی و یک فرد بازنشسته شرکت کردند. از نظر سطح تحصیلات، ۸۰ درصد از مشارکت‌کنندگان دارای مدرک کارشناسی و ۲۰ درصد دارای کارشناسی ارشد بودند. همچنین، ۳/۹۳ درصد افراد معلم ابتدایی و تنها ۷/۶ درصد آن‌ها بازنشسته بودند. دامنه سنی مشارکت‌کنندگان از ۲۲ تا ۵۰ سال متغیر بود و میانگین سن آن‌ها حدود ۳۵ سال به‌دست آمد. ابزار اصلی جمع‌آوری داده‌ها مصاحبه نیمه‌ساختاریافته با راهنمای مصاحبه بود که روایی محتوای آن از طریق ارائه به پنج نفر از متخصصان روش تحقیق کیفی و صاحب‌نظران حوزه حرفه معلمی تأیید و اصلاح نهایی شد. مصاحبه‌ها به‌صورت حضوری و فردی، پس از اخذ رضایت‌نامه کتبی و توضیح کامل اهداف پژوهش و تضمین محرمانگی اطلاعات، با اجازه ضبط صوت انجام گرفت و میانگین مدت هر مصاحبه ۶۵ دقیقه بود. تمام مصاحبه‌ها بلافاصله پس از انجام، لفظ‌به‌لفظ پیاده‌سازی و برای حفظ اصالت داده‌ها، عبارات با رعایت امانت و تبدیل به نگارش علمی ثبت شدند. برای افزایش اعتبار^۲ و تأییدپذیری^۳، از تکنیک‌های بازگشت به عضو^۴ برای تأیید برداشت‌های پژوهشگر توسط حداقل ۶ نفر از مشارکت‌کنندگان، بررسی همکار^۵ با دو پژوهشگر کیفی دیگر، و نیز مرور مستمر داده‌ها و کُدگذاری توسط پژوهشگر و یک کُدگذار مستقل استفاده شد. تحلیل داده‌ها بر اساس مراحل پیشنهادی Hsieh and Shannon (2005) برای تحلیل محتوای جهت‌دار انجام گرفت؛ به این ترتیب که ابتدا متن مصاحبه‌ها چندین بار مطالعه شد، کُدگذاری اولیه بر مبنای چهارچوب مفهومی اولیه پژوهش صورت گرفت، سپس کُدهای جدید استخراج و در آخر طبقات و تم‌های اصلی شکل گرفتند. این فرایند تا دستیابی به توافق کامل بین کُدگذاران ادامه یافت.

یافته‌ها

تحلیل محتوای کیفی مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته با ۱۵ معلم خانم دوره ابتدایی، منجر به استخراج ۲۶۴ واحد معنایی اولیه، ۲۸ مقوله، ۷ مقوله فرعی و در نهایت دو مضمون اصلی گردید. مضمون اصلی اول به تجربه تضعیف منزلت حرفه‌ای و اقتدار آموزشی معلمان می‌پردازد و مضمون اصلی دوم به راهکارهای پیشنهادی معلمان برای بازگرداندن این اقتدار اشاره دارد که در جدول ۱ به تفصیل شرح آن آمده است.

1. Directed Content Analysis
2. Creditability
3. Confirmability
4. Member Check
5. Peer Debriefing

جدول ۱. مضامین مستخرج از مصاحبه‌ها در خصوص شاخص‌های تضعیف و تقویت منزلت حرفه‌ای معلمان ابتدایی

مضامین اصلی	مضامین فرعی	مقولات
	عدم اعتماد سازمانی	عدم اعتماد در محیط کاری عدم حمایت از طرف مدیر ارجاع دادن پیگیری‌های شغلی به حراست پیشی گرفتن معلمان از هم برای خوش خدمتی بی اعتمادی در بین معلمان
	فشار روانی و جسمی ناشی از تن دادن به شرایط	فشار مضاعف بر معلمان اضافه بار ذهنی و روانی نیاز مالی اجباری تن دادن به شرایط تنش با دانش آموزان پرو کردن آن‌ها
کم‌رنگ شدن جایگاه و اقتدار معلم در اثر فشارهای چندجانبه	فرهنگ سکوت	فرهنگ سکوت در مقابل شرایط برخورد کادر مدرسه با اعتراض معلمان
	مشتری محور و پولی شدن مدارس	مشتری محور شدن مدرسه و اضافه بار دوگانه بر دوش معلمان تأمین نیازهای مالی مدرسه و اداره توسط مدیریت تسلط خانواده بر شیوه و روال مدرسه
	رنگ باختن نوآوری و بی اثر شدن فعالیت‌های معلم	عدم نوآوری و انگیزه در مدرسه کنار گذاشتن ایده‌های نوآورانه حضور رفع تکلیفانه در مدرسه پولی شدن آموزش و بی انگیزگی معلمان احساس بی اثر بودن در فرایند یادگیری بچه‌ها
	دخالت و تذکرات مکرر مدیریت به معلمان	دخالت کردن مدیریت در روند تدریس نصیحت و تذکر گرفتن از مدیریت شکستن اقتدار معلم جلو دانش آموزان توسط مدیریت
بازگرداندن اقتدار به جایگاه معلمی	بازگرداندن حرمت و اقتدار به معلمان	حرمت گذاشتن به معلم بازگرداندن اقتدار به معلمان نوآورانه کردن تدریس توسط معلمان ایجاد فضای آرام برای مطرح کردن مسایل با مدیریت بازگرداندن اعتماد و حرمت خود به معلمان با دادن ابتکار عمل دادن به آن‌ها

در ادامه به تبیین هر مضمون پرداخته می‌شود.

۱-۴. کم‌رنگ شدن جایگاه و اقتدار معلم در اثر فشارهای چندجانبه

اولین مقوله اصلی استخراج شده از داده‌های کیفی، کم‌رنگ شدن جایگاه و اقتدار معلم است که تجربه زیسته معلمان ابتدایی را در معرض فشارهای چندگانه و پیچیده نشان می‌دهد. معلمان خود را در محاصره فشارهای مدیریتی، خانواده‌ها، سیاست‌های آموزشی و نیازهای مالی می‌بینند که منجر به کاهش حرمت خود^۱ حرفه‌ای، پذیرش سکوت سازمانی و احساس بی‌اثری در فرایند آموزش شده است. این مضمون شامل شش زیرمضمون است که هر یک در ادامه توضیح داده می‌شوند.

۱-۱-۴. مضمون فرعی: عدم اعتماد سازمانی

مضمون فرعی «عدم اعتماد سازمانی» به تجربه معلمان از فقدان اعتماد میان دیگران و همچنین بین معلمان و کادر مدیریتی اشاره دارد و اهمیت آن در ایجاد یک محیط کاری پرتنش و رقابتی که همکاری و تعامل حرفه‌ای را محدود می‌کند، آشکار می‌شود. این تجربه نشان می‌دهد که معلمان

1. self-esteem

در شرایطی قرار دارند که اعتماد متقابل ضعیف است و احساس امنیت حرفه‌ای آن‌ها کاهش یافته است. مشارکت‌کننده‌ای تجربه خود را چنین روایت کرد: «محیط شغلی ما، عموماً زیاد به هم اعتماد نداریم و هر کاری بهمون بگن و وظیفه‌مون باشه روانجام می‌دیم» (مشارکت‌کننده ۴). این گویه با کُد باز «عدم اعتماد در محیط کاری» همسو است و نشان می‌دهد که فقدان اعتماد پایه‌ای میان معلمان، زمینه‌ساز رقابت ناسالم و پیشی گرفتن برای خوش خدمتی است. مشارکت‌کننده‌ای دیگر چنین گفت: «فضای بین معلمان و کادر مدرسه کنار آمدن با شرایط موجود و پیشی گرفتن از همدیگر برای گرفتن جا و موقعیت بهتر است» (مشارکت‌کننده ۹). این تجربه با کُد باز «پیشی گرفتن معلمان از هم برای خوش خدمتی» مرتبط است و بازتاب‌دهنده فرهنگی است که در آن همکاری واقعی و حمایت متقابل محدود شده است. علاوه بر این، برخی معلمان از نبود حمایت مدیریت و ارجاع پیگیری مسائل شغلی به حراست گلایه داشتند: «مدیر با ما به شدت بد است و در اکثریت مواقع طرف دانش‌آموزان و خانواده‌های اون‌ها رو می‌گیره و در تمامی موارد با تذکر دادن به ما و دیگران، مجبور به سکوت هستیم» (مشارکت‌کننده ۵) و «نمیشه در مورد شرایط کاری مون صحبتی با مدیران و دیگر کادر اداری انجام بدیم و عموم این اعتراض‌ها و پیگیری‌ها، از مسیر حراست می‌گذره و در آینده مشکل ساز خواهد شد» (مشارکت‌کننده ۱۵). این گویه‌ها با کُد‌های «عدم حمایت از طرف مدیر» و «ارجاع دادن پیگیری‌های شغلی به حراست» همسو هستند و نشان‌دهنده ساختاری سازمانی بسته و ناکارآمد در حمایت از معلمان است.

۳-۱-۴. مضمون فرعی: فشار روانی و جسمی ناشی از تن دادن اجباری به شرایط

مضمون فرعی «فشار روانی و جسمی ناشی از تن دادن به شرایط» به تجربه معلمان از تحمل فشارهای مضاعف ناشی از تعارض بین خواسته‌های مدیران، والدین و نیازهای مالی شخصی اشاره دارد و اهمیت آن در نشان دادن تأثیر محیط کار بر سلامت روانی و جسمی معلمان است. مشارکت‌کننده‌ای در این زمینه بیان کرد: «معلمان تو این شرایط از هر دو سو تحت فشار هستند؛ از طرف کادر مدرسه که با دانش‌آموزان بیشتر راه بیایی و به خواسته‌هاشون توجه کنیم و از طرف والدین که شرایط کلاس رو به شیوه‌های دلخواه خودشون نقد می‌کنن» (مشارکت‌کننده ۱۳)، که با کُد باز «فشار مضاعف بر معلمان» مرتبط است و نشان‌دهنده تعارض و فشار محیطی چندجانبه است. علاوه بر فشار روانی، اضافه بار ذهنی نیز به شدت احساس می‌شود: «بخشنامه‌های مختلف و اضافه بار سنگینی که از طرف اداره و مدیریت ابلاغ می‌شه توان ذهنی و بدنی ما را تحلیل برده و مجبوریم همگی را اجرا کنیم» (مشارکت‌کننده ۱۵)، با کُد باز «اضافه بار ذهنی و روانی». همچنین، وابستگی مالی به شغل معلمان را مجبور به پذیرش شرایط سخت می‌کند: «من به حقوق این کار نیاز دارم. هر کاری بگن مجبور هستم انجام بدم و سخت‌گیری‌هایی که در حق ما می‌شه رو باید تحمل کنیم» (مشارکت‌کننده ۷)، کُد باز «نیاز مالی اجباری تن دادن به شرایط». در نهایت، این فشارهای مداوم به ایجاد تنش در تعامل با دانش‌آموزان منجر می‌شود: «پررو کردن دانش‌آموزان و متوقع کردن خانواده‌ها باعث تنش ما با دانش‌آموزان شده» (مشارکت‌کننده ۱۰) که با کُد باز «تنش با دانش‌آموزان پر رو کردن آن‌ها» مرتبط است.

۳-۱-۴. مضمون فرعی: فرهنگ سکوت سازمانی

مضمون فرعی «فرهنگ سکوت» به پذیرش ضمنی شرایط نامطلوب توسط معلمان و خودسانسوری آن‌ها در اعتراض به مشکلات کاری اشاره دارد و اهمیت آن در تثبیت یک چرخه فشار و کاهش امکان اصلاح محیط کار مشهود است. مشارکت‌کننده‌ای چنین بیان کرد: «به نظر من خود معلمان هم، این شرایط رو قبول کردن و به نحوی جزئی از خصوصیات شغلی‌شان شده است و با این شرایط کنار می‌آیند و اعتراضی در حد مزایا و حقوق دارن» (مشارکت‌کننده ۱۵) و دیگری گفت: «اگه بخوایم در مورد موارد مختلفی که در مدرسه برای ما اتفاق می‌افتد، بپردازیم با برخورد کادر مدرسه روبرو می‌شویم» (مشارکت‌کننده ۲). این گویه‌ها با کُد‌های «فرهنگ سکوت در مقابل شرایط» و «برخورد کادر مدرسه با اعتراض معلمان» مطابقت دارند و نشان می‌دهند که معلمان ترجیح می‌دهند سکوت کنند تا با مدیریت درگیر شوند، و این سکوت باعث حفظ وضعیت موجود و استمرار فشارها می‌شود.

۴-۱-۴. مضمون فرعی: مشتری‌محور و پولی شدن مدارس

مضمون فرعی «مشتری‌محور و پولی شدن مدارس» به وابستگی مدارس به منابع مالی خانواده‌ها و تأثیر این وابستگی بر فشار مضاعف بر معلمان اشاره دارد. مشارکت‌کننده‌ای گفت: «در این شرایط که مدارس با پول و کمک‌های مردمی و خانواده‌های دانش‌آموزان می‌چرخد و مدارس هم باید با ساز و خواسته‌های آن‌ها کنار بیایند و در این میان فشار و بار روانی کار بر معلمانی واگذار می‌شود تا هم مطابق با محتوای کتاب‌ها پیش برود و

هم به خواسته‌های دانش‌آموزان جواب بدهد» (مشارکت‌کننده ۱۱)، که با کُد باز «مشتری‌محور شدن مدرسه و اضافه بار دوگانه بر دوش معلمان» مرتبط است. علاوه بر این، کُد های «تأمین نیازهای مالی مدرسه و اداره توسط مدیریت» و «تسلط خانواده بر شیوه و روال مدرسه» نیز بیانگر این واقعیت هستند که معلمان تحت فشار تسلط خانواده و مدیریت قرار دارند و این امر استقلال حرفه‌ای آنان را محدود می‌کند.

۵-۱-۴. مضمون فرعی: رنگ باختن نوآوری و بی‌اثر شدن فعالیت معلم

مضمون فرعی «رنگ باختن نوآوری و بی‌اثر شدن فعالیت‌های معلم» به کاهش انگیزه و حذف ابتکار عمل در فرایند آموزش اشاره دارد. مشارکت‌کننده‌ای بیان کرد: «فضای مدارس به هیچ عنوان باعث انگیزش و نوآوری جدید نیست و صرف عادت دادن با دستورالعمل‌ها کفایت می‌کند» (مشارکت‌کننده ۳)، که با کُد باز «عدم نوآوری و انگیزه در مدرسه» مرتبط است. یکی دیگر از معلمان گفت: «من روش و ایده‌ای به ذهنم برسد برای اینکه با مسأله و مشکلی جدید روبه‌رو نشوم، کنار می‌گذارم و صرف همان روند رسمی را پیش می‌گیرم» (مشارکت‌کننده ۶)، کُد باز «کنار گذاشتن ایده‌های نوآورانه». همچنین، حضور رفع تکلیفانه معلمان در کلاس و احساس بی‌اثر بودن آنان گزارش شد: «صرف اینکه حضوری در مدرسه داشته باشم و رفع تکلیف کنم کفایت می‌کند و همیشه کار دیگه‌ای کرد» (مشارکت‌کننده ۱۴) و «حس می‌کنم درس دادن من تأثیری در روند یادگیری بچه‌ها ندارد و در هر صورت نمره‌ای بیشتر از میانگین زیر ۱۰ نمی‌گیرم» (مشارکت‌کننده ۶). این کُد ها با عنوان «حضور رفع تکلیفانه در مدرسه» و «احساس بی‌اثر بودن در فرایند یادگیری بچه‌ها» همخوانی دارند و نشان می‌دهند که محدودیت‌های ساختاری و فشارهای بیرونی، خلاقیت و اثرگذاری آموزشی را کاهش داده است.

۶-۱-۴. مضمون فرعی: دخالت و تذکرها مکرر مدیریت و شکستن اقتدار معلم

مضمون فرعی «دخالت و تذکرها مکرر مدیریت به معلمان» به تجربه مواجهه مستقیم معلمان با مدیریت در کلاس و تأثیر آن بر اقتدار و استقلال حرفه‌ای اشاره دارد. مشارکت‌کننده‌ای گفت: «دخالت کردن مدیریت در روند تدریس باعث مختل شدن روند درسی و نیز ناتوانی مخالفت با مدیریت بر اساس شیوه درسی شخصی است» (مشارکت‌کننده ۱۱) و دیگری افزود: «بارها شده که مدیریت جلو بچه‌ها به حرف و نظر ما بی‌توجهی کرده و باعث از بین رفتن اقتدار من در کلاس شده است» (مشارکت‌کننده ۱۵). این گویه‌ها با کُد های «دخالت کردن مدیریت در روند تدریس»، «نصیحت و تذکر گرفتن از مدیریت» و «شکستن اقتدار معلم جلو دانش‌آموزان توسط مدیریت» مرتبط هستند و نشان می‌دهند که اقتدار معلم در کلاس به طور مکرر تضعیف می‌شود و معلمان برای حفظ جایگاه حرفه‌ای خود تحت فشار قرار دارند.

۲-۴. راهکارهای بازگرداندن حرمت و اقتدار به معلمان

مضمون اصلی «بازگرداندن اقتدار به معلمان» به تجربه معلمان و راهکارهایی اشاره دارد که برای احیای جایگاه حرفه‌ای، استقلال تدریس و اعتماد به خود آنان در محیط مدرسه ضروری است. این مضمون اهمیت ویژه‌ای دارد، زیرا احیای اقتدار معلمان نه تنها به ارتقای کیفیت آموزش کمک می‌کند، بلکه سلامت روانی، انگیزه و توانایی آنان در ایجاد تغییر و نوآوری در فرایند تدریس را نیز تضمین می‌کند. مشارکت‌کننده‌ای تجربه خود را چنین روایت کرد: «راه برون‌رفت از این وضعیت احترام گذاشتن به معلم و تلاش برای بازگرداندن حرمت و احترام به آن‌هاست» (مشارکت‌کننده ۱۲). این گویه با کُد باز «حرمت گذاشتن به معلم» همسو است و نشان می‌دهد که احیای جایگاه معلم در ابتدا نیازمند بازسازی احترام و حرمت در تعاملات روزمره مدرسه است. یکی دیگر از معلمان بر ضرورت اصلاح ساختار مالی مدارس تأکید داشت: «مدارس بایستی از سیستم پولی شدن و تلاش کادر مدرسه برای جمع‌آوری پول دست بردارند تا اقتدار معلمان و کادر مدیریت تقویت شود» (مشارکت‌کننده ۱۴). این تجربه با کُد باز «بازگرداندن اقتدار به معلمان» مرتبط است و بیانگر آن است که استقلال حرفه‌ای معلمان با حذف فشارهای مالی و تمرکز بر آموزش می‌تواند بازسازی شود. علاوه بر آن، احترام به تخصص و ابتکار عمل معلمان نقش کلیدی در افزایش انگیزه و اثرگذاری آموزشی دارد. مشارکت‌کننده‌ای گفت: «ایده‌هایی که برای نوآوری در تدریس و تجربه تخصصی معلم در آن حوزه تدریس لازم است، توسط کادر مدرسه مورد احترام قرار گیرد» (مشارکت‌کننده ۸)، که با کُد باز «نوآورانه کردن تدریس توسط معلمان» مرتبط است و نشان می‌دهد ایجاد فضای حمایتی برای اعمال خلاقیت و تخصص معلمان، هم بر رضایت شغلی و هم بر کیفیت یادگیری دانش‌آموزان تأثیرگذار است. یکی دیگر از گویه‌ها بر اهمیت ایجاد فضایی امن برای بیان دغدغه‌ها و مسائل معلمان تأکید داشت: «فضایی باز شود تا معلمان بتوانند با فراغ بال دغدغه‌ها و مسائل خود را با مدیریت مطرح کنند» (مشارکت‌کننده ۱۳)، که با کُد باز «ایجاد فضای آرام برای مطرح کردن مسائل با مدیریت» مطابقت دارد و بیانگر این است که ایجاد تعامل سازنده

و بدون تنش میان معلمان و مدیریت، امکان بازخورد و اصلاح شرایط را فراهم می‌کند. در آخر، بازگرداندن اعتماد و حرمت خود معلمان با دادن اختیار و ابتکار عمل، بخش مهم دیگری از این مضمون را شکل می‌دهد. مشارکت‌کننده‌ای عنوان کرد: «اعتماد و عزت نفس به معلمان از طریق حذف سیستم نمره‌گذاری دستوری و دادن ابتکار عمل به آن‌ها بازگردانده شود» (مشارکت‌کننده ۶)، که کد باز آن «بازگرداندن اعتماد و حرمت خود به معلمان با دادن ابتکار عمل دادن به آن‌ها» است و نشان می‌دهد که استقلال حرفه‌ای و اعتماد به خود معلمان از طریق کاهش مداخله‌های دستوری و افزایش آزادی تصمیم‌گیری ارتقا می‌یابد.

نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که معلمان ابتدایی در مواجهه با فشارهای چندجانبه، از مدیریت، والدین و محدودیت‌های سازمانی، با کاهش جایگاه حرفه‌ای، کاهش اعتماد به خود و فرسودگی روانی مواجه می‌شوند. در عین حال، تجربیات آن‌ها راهکارهایی روشن برای بازگرداندن حرمت و اقتدار معلم ارائه می‌کند؛ راهکارهایی که بر احترام واقعی، استقلال حرفه‌ای، امکان نوآوری و ایجاد فضایی امن برای بیان دغدغه‌ها تأکید دارند. این یافته‌ها نمایانگر آن است که ارتقای جایگاه معلم تنها با تغییرات سطحی یا دستوری ممکن نیست، بلکه نیازمند بازنگری فرهنگی، مدیریتی و ساختاری است تا معلم بتواند با اعتماد به خود و انگیزه، نقش مؤثر خود را در آموزش و رشد دانش‌آموزان ایفا کند.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از پژوهش حاضر، بازنمایی تجربه زیسته معلمان دوره ابتدایی از تضعیف منزلت حرفه‌ای و پیامدهای آن بر اقتدار آموزشی، و نیز استخراج راهکارهای پیشنهادی آنان برای بازگرداندن این اقتدار بود. تحلیل داده‌ها نشان داد که تجربه معلمان از کاهش منزلت حرفه‌ای، پدیده‌ای چندوجهی و درهم‌تنیده است که در بستر مجموعه‌ای از فشارهای ساختاری، سازمانی، فرهنگی و اقتصادی شکل می‌گیرد. مضمون‌های استخراج‌شده در پژوهش حاضر تصویری زنده و واقعی از شرایط حرفه‌ای معلمان ارائه می‌دهد؛ شرایطی که در آن، «عدم اعتماد سازمانی»، «فشارهای روانی و جسمی»، «فرهنگ سکوت»، «مشتری‌محوری مدارس»، «بی‌اثر شدن نوآوری»، و «دخالیت مدیریتی در تدریس» به تضعیف جایگاه و اقتدار حرفه‌ای منجر شده است. در کنار این عوامل، معلمان به‌صراحت بیان کرده‌اند که بازگرداندن حرمت معلم، تقویت استقلال حرفه‌ای، فراهم کردن امکان نوآوری، ایجاد فضای امن برای گفت‌وگو و افزایش اعتماد نهادی از مهم‌ترین راهکارهای ارتقای اقتدار آموزشی است.

نتایج این پژوهش با ادبیات پژوهشی داخلی همخوانی دارد. برای نمونه، پژوهش رهگذر و دیگران (۲۰۲۴) نشان داد که نبود توسعه حرفه‌ای، مشارکت اندک معلمان در تصمیم‌گیری و تضعیف ادراک عمومی از حرفه معلمی، از عوامل مهم کاهش منزلت اجتماعی هستند؛ یافته‌ای که هم‌راستا با گزارش معلمان درباره احساس بی‌اثری و مدیریت اقتدارزدا در مدرسه است. همچنین مهدیان و دیگران (۲۰۱۸) کاهش اعتبار شغلی، کمبود حمایت اجتماعی و تجربه فرسایش حرفه‌ای را از عوامل مؤثر بر نارضایتی معلمان ابتدایی معرفی کرده‌اند؛ مؤلفه‌هایی که در تجربه شرکت‌کنندگان مطالعه حاضر نیز به‌طور مکرر تکرار شده‌اند. از منظر پیامدها، یافته‌های پژوهش حاضر با نتایج پژوهش‌هایی که کاهش منزلت را با افت انگیزه، فرسودگی شغلی و کاهش کیفیت تدریس مرتبط دانسته‌اند، همخوان است (حسنی و دیگران، ۱۳۹۸؛ یوسفوند و دیگران، ۱۳۹۴؛ عبدی پور و دیگران، ۱۴۰۲)؛ امری که در روایت‌های معلمان درباره «کاهش نوآوری»، «انفعال تدریسی» و «احساس بی‌اثری در یادگیری دانش‌آموزان» کاملاً مشهود بود.

همچنین یافته‌های این مطالعه با پژوهش‌های خارجی نیز هم‌پوشانی دارد. ادبیات پژوهشی بین‌المللی حاکی است که فقدان فرصت‌های یادگیری حرفه‌ای^۱، محیط کاری نامناسب، و سیاست‌های آموزش‌محور رقابتی — همراه با افزایش فشار پاسخگویی^۲ و کنترل بیرونی — بر کاهش انگیزه، رضایت شغلی، و هویت حرفه‌ای معلمان تأثیر می‌گذارد (Day, 2002). بر این اساس، تجربه معلمان در ایران که از «فرهنگ سکوت»، «دخالیت مدیریتی»، «بی‌اعتمادی نهادی» و «عدم امکان نوآوری» سخن گفته‌اند، نه تنها محلی است بلکه بخشی از تغییرات گسترده‌تر در ساختار حرفه معلمی در سطح جهانی محسوب می‌شود. در همین حال، نظریه‌ها درباره هویت حرفه‌ای^۳ و قدرت نمادین^۴ معلمان نشان می‌دهند که منزلت حرفه‌ای بیش از آنکه تابع مهارت یا دانش باشد، تابع احترام اجتماعی، استقلال حرفه‌ای، و فرصت مشارکت معلمان در تصمیم‌گیری و توسعه حرفه‌ای است (Bates et al, 2024; Stromquist, 2018). در میان راهکارهایی که معلمان در این پژوهش پیشنهاد کرده‌اند — مانند بازگرداندن حرمت معلم، استقلال حرفه‌ای، امکان نوآوری، فضای امن گفت‌وگو و حرمت خود حرفه‌ای — دقیقاً همان عناصری دیده می‌شود که ادبیات بین‌المللی آن را

1. professional learning
2. accountability
3. professional identity
4. symbolic capital

به‌عنوان پیش‌شرط پایدار بودن حرفه معلمی معرفی می‌کند. به عبارت دیگر، تجربه زیسته معلمان در ایران - اگرچه در بستری بومی و فرهنگی خاص رخ داده - از جهات بنیادین با روند جهانی تغییر در حرفه معلمی همخوان است؛ بنابراین تضعیف منزلت و اقتدار معلمی باید نه فقط به‌عنوان یک چالش آموزشی ملی، بلکه به‌عنوان بخشی از بحران جهانی حرفه معلمی دیده شود (Kraft et al, 2024; Matsagopane & Tang, 2023; Rizvi, 2023). این همبستگی بین بستر محلی و جهانی، اهمیت پژوهش کیفی مانند این مطالعه را دوچندان می‌کند: پژوهش‌هایی که صدای معلمان را شنیده، معنای عمیق تجربه‌شان را بازنمایی کنند، و راهکارهایی بر پایه واقعیت برای بازسازی منزلت حرفه‌ای و اقتدار آموزشی ارائه دهند. در خصوص تبیین یافته‌ها، نظریه اقتدار رابطه‌ای Wubbels و Brekelmans (2005) نشان می‌دهد که اقتدار آموزشی زمانی شکل می‌گیرد که رابطه معلم‌دانش‌آموز بر احترام متقابل، ثبات رفتاری و مشروعیت نقش معلم استوار باشد. در پژوهش حاضر، دخالت‌های مدیریتی، بی‌اعتمادی نهادی و فرهنگ سکوت، دقیقاً همان مؤلفه‌هایی هستند که بر مشروعیت نقش معلم اثر منفی می‌گذارند و اقتدار رابطه‌ای او را تضعیف می‌کنند. از سوی دیگر، نظریه Bourdieu (1989) درباره «سرمایه نمادین» توضیح می‌دهد که منزلت حرفه‌ای حاصل ترکیبی از شناخت اجتماعی و سرمایه فرهنگی است. بر این اساس، مشتری‌محوری مدارس و پولی‌شدن روابط آموزشی که در یافته‌های این پژوهش گزارش شده، به کاهش سرمایه نمادین معلم و تنزل نقش تربیتی او می‌انجامد. افزون بر این، نظریه «فرسایش نقش» Ashforth (2001) بیان می‌کند که کاهش حمایت سازمانی، نهایتاً به تضعیف هویت حرفه‌ای منجر می‌شود؛ امری که در تجربه معلمان از بی‌اعتمادی و تنهایی حرفه‌ای کاملاً منعکس است. بر اساس این تلفیق نظری، می‌توان تبیین کرد که تضعیف منزلت حرفه‌ای معلمان تنها یک مسئله ادراکی یا احساسی نیست؛ بلکه ریشه در سازوکارهای سازمانی، فرهنگی و ساختاری دارد که اعتبار نمادین، مشروعیت نقش و سرمایه حرفه‌ای معلمان را فرسایش می‌دهد. یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد که بدون بازنگری بنیادین در سیاست‌های آموزشی، الگوهای مدیریت مدرسه، فرهنگ سازمانی و گفت‌وگو عمومی درباره معلم، بازسازی اقتدار آموزشی ممکن نخواهد بود. راهکارهایی که معلمان پیشنهاد کرده‌اند نیز - از جمله تقویت حرمت معلم، افزایش استقلال حرفه‌ای، ایجاد فرصت برای نوآوری، و بازسازی اعتماد سازمانی - در واقع پاسخی مستقیم به همین سازوکارهاست و به‌مثابه یک نقشه ترمیم‌کننده قابل توجه برای سیاست‌گذاران و مدیران قابل استفاده است.

یافته‌های این پژوهش نشان داد که تضعیف منزلت حرفه‌ای و اقتدار آموزشی معلمان دوره ابتدایی، پدیده‌ای گسترده و چندلایه است که از دل عوامل ساختاری، سازمانی، فرهنگی و حرفه‌ای شکل می‌گیرد. تجربه معلمان بیانگر آن است که فشارهای مدیریتی، بی‌اعتمادی نهادی، فرهنگ سکوت، مشتری‌محوری مدارس، نبود حمایت حرفه‌ای و محدودیت در نوآوری، مهم‌ترین عوامل تضعیف‌کننده منزلت آنان بوده‌اند. پیامدهای این وضعیت نه‌تنها انگیزه و رضایت شغلی معلمان را تهدید می‌کند، بلکه کیفیت یاددهی - یادگیری و اقتدار آنان در کلاس درس را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد. بر اساس یافته‌ها، معلمان راهکارهایی عملی و بومی برای بازسازی منزلت و اقتدار خود پیشنهاد کردند؛ از جمله افزایش حرمت و احترام نهادی، تقویت استقلال حرفه‌ای، ایجاد فرصت‌های واقعی برای نوآوری در تدریس، فراهم کردن فضای امن گفت‌وگو و مشارکت در تصمیم‌گیری، و بازسازی اعتماد در محیط مدرسه. چنین راهکارهایی نشان می‌دهد که معلمان نه‌تنها به‌طور دقیق مسائل موجود را تشخیص می‌دهند، بلکه راه‌حل‌هایی واقع‌بینانه و قابل اجرا نیز ارائه می‌کنند. با توجه به مجموعه یافته‌ها، این پژوهش دو پیامد کلیدی دارد: نخست، ضرورت توجه به تجربه زیسته معلمان به‌عنوان منبعی معتبر برای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی آموزشی؛ و دوم، اهمیت بازنگری در گفت‌وگو مدیریتی و روابط سازمانی در مدارس. بازسازی منزلت اجتماعی و اقتدار آموزشی معلمان نه‌تنها یک مطالبه حرفه‌ای، بلکه پیش‌شرطی برای بهبود کیفیت آموزش و تقویت سرمایه انسانی جامعه است. پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آینده بر بررسی تطبیقی تجربه معلمان در مقاطع مختلف، تحلیل سیاست‌های آموزشی مؤثر بر منزلت حرفه‌ای، و طراحی مداخلات سازمانی برای ارتقای اقتدار آموزشی تمرکز کنند.

ملاحظات اخلاقی

تعارض منافع

نویسندگان هیچ‌گونه تعارض منافی در رابطه با نتایج پژوهش ندارند.

سیاسگزاری

نگارندگان بر خود لازم می‌دانند از مشارکت کنندگان در این پژوهش قدردانی نمایند.

منابع

- ادیب منش، م. (۱۴۰۴). بررسی وضعیت موجود برنامه درس پژوهی به منظور ارائه مدل توانمندسازی معلمان دوره ابتدایی و متوسطه (مطالعه‌ای در استان کرمانشاه). *نشریه تدریس پژوهی*، ۱۳(۲)، ۲۵۰-۲۷۷. https://trj.uok.ac.ir/article_64162.html
- بهرامی، گ.، متقی، ا.، باصری، ع.، نوابخش، م.، و میرزایی، خ. (۱۳۹۹). بررسی جامعه شناختی عوامل موثر بر منزلت اجتماعی معلمان. *نشریه نظریه و عمل در تربیت معلمان*، ۶(۹)، ۱۳۱-۱۵۸. <https://doi.org/20.1001.1.26457156.1399.6.9.7.2.158-131>
- حدادی، م.، رضائی نژاد، ر.، ملائی، م. (۱۴۰۱). رابطه جایگاه اجتماعی و تعهد حرفه‌ای معلمان تربیت بدنی با میانجی هویت سازمانی. *نشریه پژوهش در ورزش تربیتی*، ۱۰(۲۶)، ۲۴۳-۲۶۴. <https://doi.org/10.22089/res.2019.7605.1701>
- حسینی، ز.، احمدی، ب.، و ظریفی، ف. (۱۳۹۸). اثر ادراک منزلت اجتماعی بر اشتیاق شغلی معلمان تربیت بدنی. *نشریه مطالعات مدیریت رفتار سازمانی در ورزش*، ۴(۴)، ۱۰۷-۱۲۰. <https://doi.org/10.30473/fmss.2020.47695.1983>
- رضایی، ا.، شاه طالبی، ب.، و سعیدیان، ن. (۱۳۹۹). تجارب زیسته معلمان از منزلت اجتماعی به منظور ارائه مدلی برای آموزش و پرورش دولتی ایران. *فصلنامه رهبری و مدیریت آموزشی*، ۱۴(۱)، ۱۴۳-۱۵۹. https://journals.iau.ir/article_675428.html
- رضایی، ک. (۱۴۰۳). نقش واسطه‌ای اشتیاق سازمانی در رابطه بین غرور سازمانی و منزلت شغلی معلمان مقطع ابتدایی کازرون. *نشریه انگاره‌های نو در تحقیقات آموزشی*، ۳(۲)، ۹۰-۱۰۸. https://www.jopre.ir/article_201663.html
- رهگذر، ح. ر.، بقائی سرابی، ع.، و وارسته فر، ا. (۱۴۰۳). مطالعه کیفی نقش توسعه حرفه‌ای در فرایند تنزل منزلت اجتماعی معلمان (نمونه پژوهش: معلمان شاغل در غرب استان تهران). *نشریه جامعه‌شناسی اقتصادی و توسعه*، ۱۳(۱)، ۷۷-۱۱۳. <https://doi.org/10.22034/jeds.2024.58756.1762>
- سلطانی نژاد، ن.، و سالاری چینه، پ. (۱۴۰۲). واکاوی وجوه تاثیرگذار بر ایجاد فاصله میان نظریه و عمل در معلمان ابتدایی: یک پژوهش روایتی. *مجله مطالعات روانشناسی تربیتی*، ۲۰(۵۰)، ۵۴-۷۵. <https://doi.org/10.22111/jeps.2023.42766.5098>
- طیبی نیا، م. (۱۳۹۳). بررسی عوامل جامعه شناختی مرتبط با منزلت اجتماعی معلمان زن. *نشریه پژوهش‌های جامعه‌شناسی معاصر*، ۲(۴)، ۱۴۳. <https://elmnnet.ir/doc/1121060-8733>
- عبدی پور، پ.، معقول، ع.، قبادیان، م.، و جعفر خانی، ف. (۱۴۰۲). تکریم مقام معلم: طراحی مدل و تبیین به روش داده بنیاد. *نشریه پژوهش‌های برنامه‌ریزی درسی و آموزشی*، ۱۳(۱)، ۲۰۵-۲۱۸. <https://sanad.iau.ir/journal/jcdepr/Article/703637?jid=703637>
- گرامی، ف.ا.، و فیروزجاییان، ع.ا. (۱۳۹۳). بررسی رابطه بین سرمایه فرهنگی و منزلت اجتماعی دبیران (مطالعه موردی: دبیران مدارس متوسطه شهر خلخال). *نشریه تغییرات اجتماعی - فرهنگی*، ۱۱(۲)، ۱۰۵-۱۲۰. <https://www.magiran.com/p2008068>
- محمودی، س.، قربانی، ع.، ابراهیم پور، ه. (۱۴۰۳). سنخ‌شناسی الگوهای اقتدار معلمان و تحلیل کیفی نسبت آن با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان. *نشریه پژوهش‌های کیفی در برنامه‌درسی*، ۵(۱۵)، ۱۷۱-۲۱۱. <https://doi.org/10.22054/qric.2025.76826.375>
- مردانی، ز.، و میرطاوسی، س.ح. (۱۴۰۴). بررسی نقش تعدیل‌کنندگی منزلت اجتماعی ادراک شده در رابطه بین مهارت‌های کوانتومی و اشتیاق شغلی معلمان. *نشریه اندیشه‌های نوین تربیتی*، ۲۱(۲)، ۶۱-۷۵. <https://dio.org/10.22051/jontoe.2025.50229.4018>
- ملکی، ه. (۱۳۹۴). *ارزیابی وضعیت شغلی معلمان در مقایسه با سایر گروه‌های شغلی جامعه*. صدای معلم. <https://sedayemoallem.ir/%D9%BE>
- مهدیان، س.، حکیم زاده، ر.، صفایی موحد، س.، و صالحی، ک. (۱۳۹۷). بازنمایی ادراک و تجربه زیسته معلمان از منزلت اجتماعی شان: مطالعه‌ای به روش پدیدارشناسی. *فصلنامه خانواده و پژوهش*، ۱۵(۱)، ۱۹-۳۸. <http://qjfr.ir/article-1-561-fa.html>
- نویدادهم، م.، و شفیق زاده، ح. (۱۳۹۳). بررسی عوامل فرهنگی و اجتماعی موثر بر منزلت اجتماعی معلمان. *فصلنامه راهبرد*، ۲۳(۷۳)، ۱۷۵. <https://www.magiran.com/p1442812>
- یوسفوند، ل.، خدایاری، س.، و توسلی، غ.ع. (۱۳۹۴). ارتقای منزلت اجتماعی معلمان و عوامل موثر (مورد: شهر دره شهر). *نشریه پژوهش اجتماعی*، ۲(۲۷)، ۱۹-۴۲. <https://iranjournals.nlai.ir/handle/123456789/191255>
- یوسفی، ب.، رحیمی، ز.، بروکی میلان، ز.، جبارپور شوطی، و.، و آقازاده، ز. (۱۴۰۴). بررسی ضرورت توجه به منزلت اجتماعی معلمان در نظام آموزشی. *تحقیقات راهبردی در تعلیم و آموزش و پرورش*، ۵(۴۴)، ۲۱۱-۲۲۸. <https://civilica.com/doc/2281167>

- جعفرزاده، م. ر. و باشکوه، ا. (۱۳۹۷). تحلیل موانع به‌کارگیری ابزارها و فناوری‌های آموزشی در نظام آموزش عالی الکترونیکی ایران. پژوهش در نظام‌های آموزشی، ۱۲(۴۲)، ۹۷-۱۲۰. <https://doi.org/10.22034/jiera.2018.84468>
- خسروی، م. (۱۳۹۷). طراحی و اعتبارسنجی مدل کیفیت خدمات آموزشی در مؤسسات و دانشگاه‌های مجازی ایران. پژوهش در نظام‌های آموزشی، ۱۲(۴۲)، ۱۹۱-۱۷۳. <https://doi.org/10.22034/jiera.2018.84471>

References

- Abdipour, P., Maghool, A., Ghobadian, M., & Jafarkhani, F. (2023). Veneration of teachers: Designing a model and explanation through grounded theory. *Journal of Curriculum Development and Educational Planning Research*, 13(1), 205–218. <https://sanad.iau.ir/journal/jcdepr/Article/703637?jid=703637> (in Persian)
- Adibmanesh, M. (2025). Presenting the empowerment model of primary and secondary teachers based on lesson research approach in Kermanshah province. *Research in Teaching*, 13(2), 250–277. https://trj.uok.ac.ir/article_64162.html (in Persian)
- Akim, J. L., & Effiong, B. E. (2025). Primary school teachers: Centre of attraction. *World Journal of Advanced Research and Reviews*, 27(3), 802–806. <https://doi.org/10.30574/wjarr.2025.27.3.3006>
- Ali, M. (2024). Unlocking opportunities: The socioeconomic impact of quality education. *International Journal of English Literature and Social Sciences*, 9(6), 183–186. <https://doi.org/10.22161/ijels.96.30>
- Apple, M. W. (1995). *Education and power* (2nd ed.). Routledge.
- Ashforth, B. E. (2001). *Role transitions in organizational life: An identity-based perspective*. Routledge. <https://doi.org/10.2307/3560250>
- Bahrami, G., Mottaghi, E., Baseri, A., Navabakhsh, M., & Mirzaei, K. (2020). Sociological study of effective factors on teachers' social status. *Journal of Theory and Practice in Teachers Education*, 6(9), 131–158. <https://doi.org/10.26457/156.1399.6.9.7.2> (in Persian)
- Bates, G., Fisher, R., Turner, K., Machirori, T. L., & Rixon, A. (2024). Raising the social status of teachers: teachers as social entrepreneurs. *The Australian Educational Researcher*, 51(4), 1405–1424. <https://doi.org/10.1007/s13384-023-00646-4>
- Bourdieu, P. (1989). Social space and symbolic power. *Sociological Theory*, 7(1), 14–25. <https://doi.org/10.2307/202060>
- Day, C. (2002). School reform and transitions in teacher professionalism and identity. *International journal of educational research*, 37(8), 677–692. [https://doi.org/10.1016/S0883-0355\(03\)00065-X](https://doi.org/10.1016/S0883-0355(03)00065-X)
- Fathollahgerami, A., & Firoozjaeian, A. A. (2014). Investigating the relationship between cultural capital and teachers' social status (Case study: High school teachers in Khalkhal city). *Journal of Socio-Cultural Changes*, 11(2), 105–120. <https://www.magiran.com/p2008068> (in Persian)
- Haddadi, M., Ramezani Nejad, R., & Malaee, M. (2022). Relationship between social status and professional commitment among the physical educators by mediating organizational identity. *Research on Educational Sport*, 10(26), 243–264. <https://doi.org/10.22089/res.2019.7605.1701> (in Persian)
- Hasani, Z., Ahmadi, B., & Zarifi, F. (2019). The effect of perception of social status on work engagement in teachers of physical education. *Journal of Organizational Behavioral Management in Sport Studies*, 6(4), 107–120. <https://doi.org/10.30473/fmss.2020.47695.1983> (in Persian)
- Honneth, A. (1995). *The struggle for recognition: The moral grammar of social conflicts*. MIT Press.
- Kelchtermans, G. (2005). Teachers' emotions in educational reforms: Self-understanding, vulnerable commitment and micropolitical literacy. *Teaching and Teacher Education*, 21(8), 995–1006. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2005.06.009>
- Kraft, M. A., & Lyon, M. A. (2024). The rise and fall of the teaching profession: Prestige, interest, preparation, and satisfaction over the last half century. *American Educational Research Journal*, 61(6), 1192–1236. <https://doi.org/10.3102/00028312241276856>
- Mahdian, S., Hakimzadeh, R., Safaei Movahed, S., & Salehi, K. (2018). Teacher's perception of their social status: A phenomenological study based on their lived experiences. *Journal of Family and Research*, 15(1), 19–38. <http://qjfr.ir/article-1-561-fa.html> (in Persian)
- Mahmoudi, S., Ghorbani, A., & Ebrahimpour, H. (2024). Typology of teachers' authority patterns and qualitative analysis of its relationship with students' academic performance based on the grounded theory method.

- Qualitative Research in Curriculum*, 5(15), 171–211. <https://doi.org/10.22054/qric.2025.76826.375> (in Persian)
- Maleki, H. (2015). Assessment of teachers' occupational status in comparison with other occupational groups in society. *Sedaye Moallem*. <https://sedayemoallem.ir/%D9%BE> (in Persian)
- Mardani, Z., & Mirtavousi, S. H. (2025). The moderating role of perceived social status in the relationship between quantum skills and work engagement of teachers. *Quarterly Journal of New Thoughts on Education*, 21(2), 61–75. <https://doi.org/10.22051/jontoe.2025.50229.4018> (in Persian)
- Matsagopane, Y. D., & Tang, X. (2023). How professional status influences Botswana teachers' self-perceived professional identity: A social symbolic interaction perspective. *Social Sciences & Humanities Open*, 8(1), 100672. <https://doi.org/10.1016/j.ssaho.2023.100672>
- Navidadham, M & Shafizadeh, H. (2015). A Study of Social and Cultural Factors Affecting the Social Status of Teachers, *Rahbord Journal*, 23(73), 175. <https://www.magiran.com/p1442812> (in Persian)
- Niazi, A. (2025). Education is the Foundation of Individual Growth and Social Progress. *Integrated Journal for Research in Arts and Humanities*, 5(4), 80–83. <https://doi.org/10.55544/ijrah.5.4.11>
- Parsons, T. (1951). *The social system*. Free Press.
- Rahgozar, H., Baghaei Sarabi, A., & Varasteh Far, A. (2024). Semantic analysis of the role of professional development in the social status of teachers (Research sample: teachers working in Tehran province). *Journal of Economic Sociology and Development*, 13(1), 77–113. <https://doi.org/10.22034/jeds.2024.58756.1762> (in Persian)
- Rani, A. (2025). Education as an aspect of Development. *RESEARCH REVIEW International Journal of Multidisciplinary*, 10(1), 65-67. <https://doi.org/10.31305/rrijm.2025.v10.n1.009>
- Rezaei, K. (2024). The mediating role of organizational passion in the relationship between organizational pride and job dignity of elementary school teachers in Kazerun. *Journal of new paradigma idea*, 3(2), 90-108. https://www.jopre.ir/article_201663.html (in Persian)
- Rezaei, A., Shahtalebi, B., & Saeidiyan, N. (2020). Lived experiences of teachers regarding social status to provide a model for Iran's public education system. *Educational Leadership & Management Quarterly*, 14(1), 143–159. https://journals.iau.ir/article_675428.html (in Persian)
- Rizvi, M. (2023, October). Juxtaposition of being professional and becoming professional: lessons from a nationwide study on teachers' conceptions of their professional status. In *Frontiers in Education* (Vol. 8, p. 1201627). Frontiers Media SA. <https://doi.org/10.3389/feduc.2023.1201627>
- Rosyid, F. E., & Zen, Z. (2025). The Importance of Applying Educational Philosophy by Elementary School Teachers. *Contemporary Education and Community Engagement (CECE)*, 2(2), 131-136. <https://doi.org/10.12928/cece.v2i2.1486>
- Soltaninezhad, N., & Salarichine, P. (2023). Analysis of the factors influencing the gap between theory and practice in elementary teachers. *Journal of Educational Psychology Studies*, 20(50), 54-75. <https://doi.org/10.22111/jeps.2023.42766.5098> (in Persian)
- Tayebinia, M. (2015). The survey of sociological factors related to the social prestige of women teachers. *Journal of Contemporary Sociological Research*, 2(4), 143. <https://elmnet.ir/doc/1121060-8733> (in Persian)
- Wahira, W., & Hamid, A. (2024). Kebutuhan meningkatkan mutu guru dalam proses pembelajaran melalui akreditasi di sekolah dasar. *Jurnal Ilmiah Pendidikan Kebudayaan Dan Agama*, 2(2), 87-94. <https://doi.org/10.59024/jipa.v2i2.701>
- Weber, M. (1978). *Economy and society: An outline of interpretive sociology* (G. Roth & C. Wittich, Eds.). University of California Press. (Original work published 1922).
- Wubbels, T., & Brekelmans, M. (2005). Two decades of research on teacher–student relationships in class. *International Journal of Educational Research*, 43(1–2), 6–24. <https://doi.org/10.1016/j.ijer.2006.03.003>
- Yousefi, B., Rahimi, Z., Brooki Milan, Z., Jabarpour Shouti, V., & Aghazadeh, Z. (1404/2025). Examining the necessity of attention to teachers' social status in the education system. *Strategic Research in Education*, 5(44), 211-228. <https://civilica.com/doc/2281167> (in Persian)
- Yousefvand, L., Khodayare, S., & Tavasouli, G. A. (2015). Promotion of the social status of teachers and effective factors (case study: the city of Darehshahr). *Journal of Social Research*, 7(27), 19–42. <https://iranjournals.nlai.ir/handle/123456789/191255> (in Persian)